

Enerji İstatistik Notu 57: Bir Düşüşün Anatomisi – Deepseek ve Enerji

Tek cümle: “yapay zeka, elektrik ve bu baz yük elektrik için nükleer, gaz türbini talebini çok arttıracak” anlatısının yükselttiği fiyatlar DeepSeek’in model yaklaşımındaki verimlilik ile ciddi anlamda düşüş görmüştür.”

Barış Sanlı, barissanli2@gmail.com

ABD Başkanı Donald Trump’ın yemin töreninin olduğu 20 Ocak 2024’te, Çinli DeepSeek-R1 modeli de internette yerini aldı¹. Model ilk günlerden ses getirmede, ama sonraki etkilerinde enerji sektöründe de ciddi sarsıntılara yol açtı. Bu notun konusu DeepSeek’in enerji şirket değerlemelerinde oluşturduğu etkinin analizidir.

DeepSeek resmi olarak 20 Ocak 2025’te hem de açık kaynak şekilde tanıtıldı. Modelin en önemli özelliği 5 milyon \$ gibi küçük bir rakama Open AI modelleri kalitesinde sonuç verebiliyor olmasıydı. Bunun için bir nevi “uzmanlar birliği” bir model, büyük modellerle eğiterek daha küçük modelleri damıtma(distilasyon) ve diğer bazı teknikleri kullanılmıştır. Bu teknikler de açık olarak paylaşıldı.

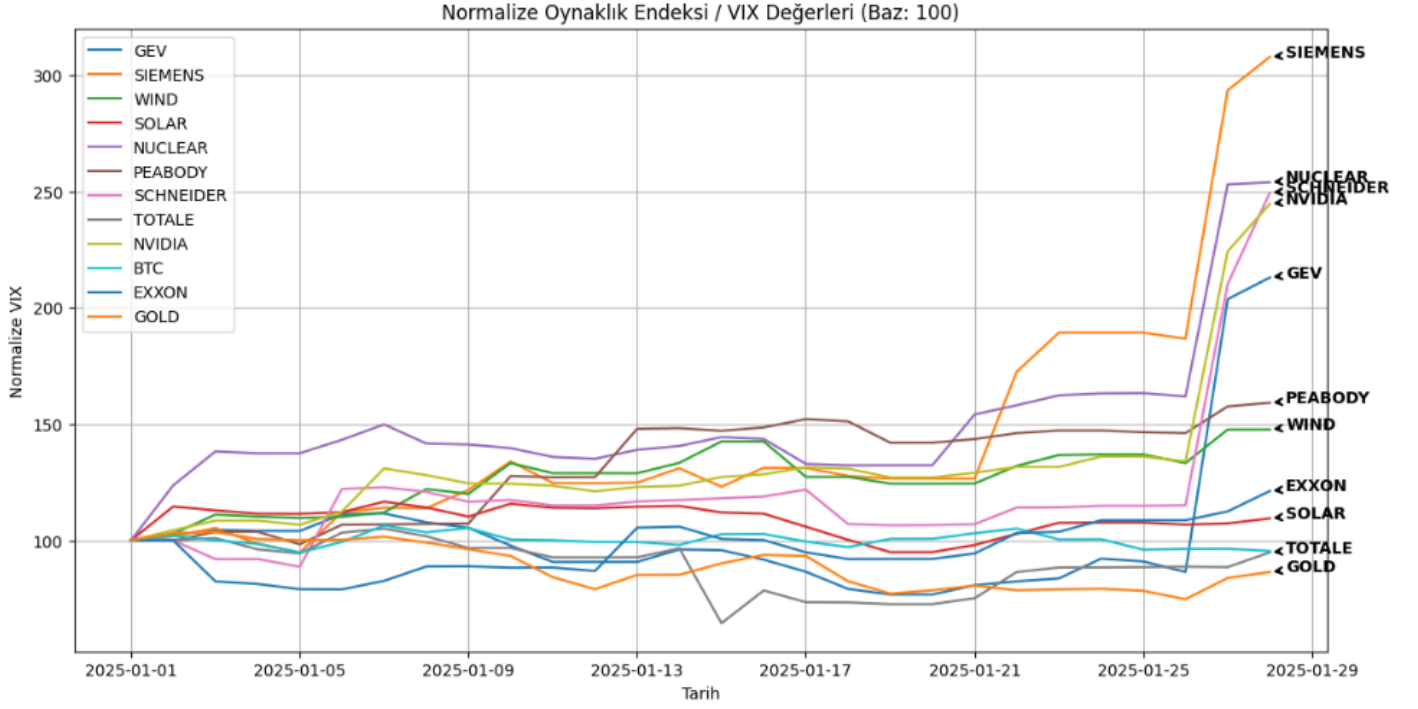
- 22 Ocak’ta model ilk pozitif tepkileri almaya başladı. Performans ve kıyas değerleri tartışılmaya başlandı.
- 24 Ocak’ta Apple App Store’da ChatGPT’ten daha çok indirilmeye başlandı. Bu da kullanıcı tercihini yansıttı.
- 25-26 Ocak tarihlerinde sosyal medyada ve bir çok platformda 5 milyon \$’lık bir modelin başarısı konuşuldu.
- 27 Ocak’ta piyasaların açılması (hatta kapalıyken de devam eden işlemlerde) ilk piyasa düşüşleri gözlenmeye başlandı.
- 28 Ocak’ta OpenAI’dan Sam Altman’da “deepseek-r1”i takdir etti ve daha iyi modeller çıkaracaklarını duyurdu.

Peki bunun enerji şirketlerine etkisi nasıl oldu? Ana etkiyi ölçmek için bu durumdan en çok etkilenen çip tasarımcısı (üreten TSMC) NVidia’nın (NVDA) hisse gelişimi esas alınmıştır. Kullanılan hisse ve fon kodları:

- NVDA : NVidia grafik ve yapay çip işlemci ve kart tasarımcısı
- GEV: GE Vernova, gaz türbinleri,
- ENR.DE: Siemens Energy, gaz türbinleri,
- FAN: First Trust’ın Küresel Rüzgar Enerjisi Şirketleri Hisseleri ETF’i (Fonu),
- TAN: Invesco’nun Güneş Enerjisi Şirketleri Hisseleri ETF’i (Fonu),
- NLR: VanEck Uranyum ve Nükleer ETF’i,
- BTU: Önemli kömür üreticilerinden Peabody Energy,
- SU.PA: Schneider Enerji (elektrik)
- TTE: Total Energies (Schneider ile Total Energies karşılaştırması için)
- XOM: Exxon petrol şirketi
- GC=F: Altın kontratı
- BTC-USD: Bitcoin

Tüm hisselerin oynaklığına bakıp, 1 Ocak itibari ile 100 olarak normalize edersek, bazı hisselerin oynaklığının arttığı bazılarının da azaldığı görülecektir.

¹ <https://api-docs.deepseek.com/news/news250120>

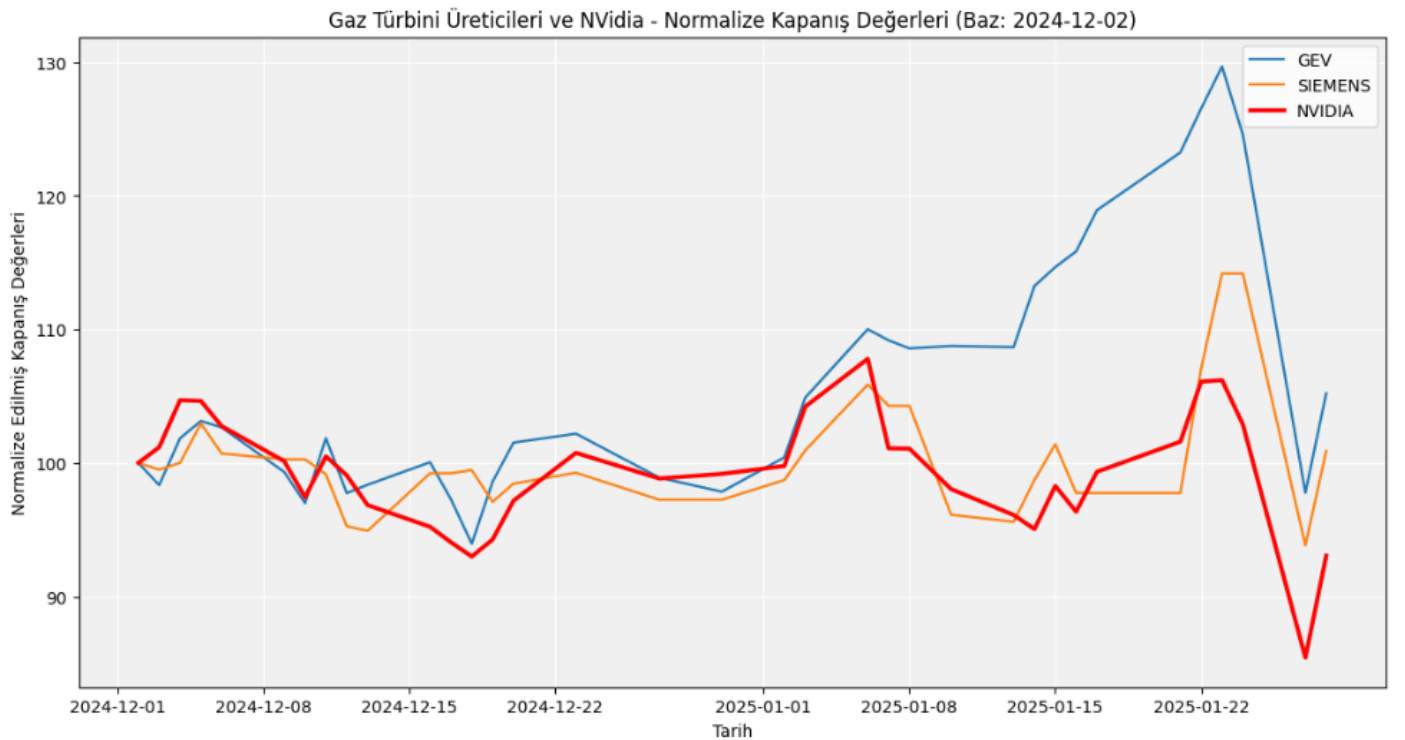
Örneğin

- Gaz türbin üreticileri GE Vernova ve Siemens bu durumdan etkilenmiştir.
- Nükleer fonu ve Schneider'de NVidia kadar yüksek bir oynaklığa erişmiştir.

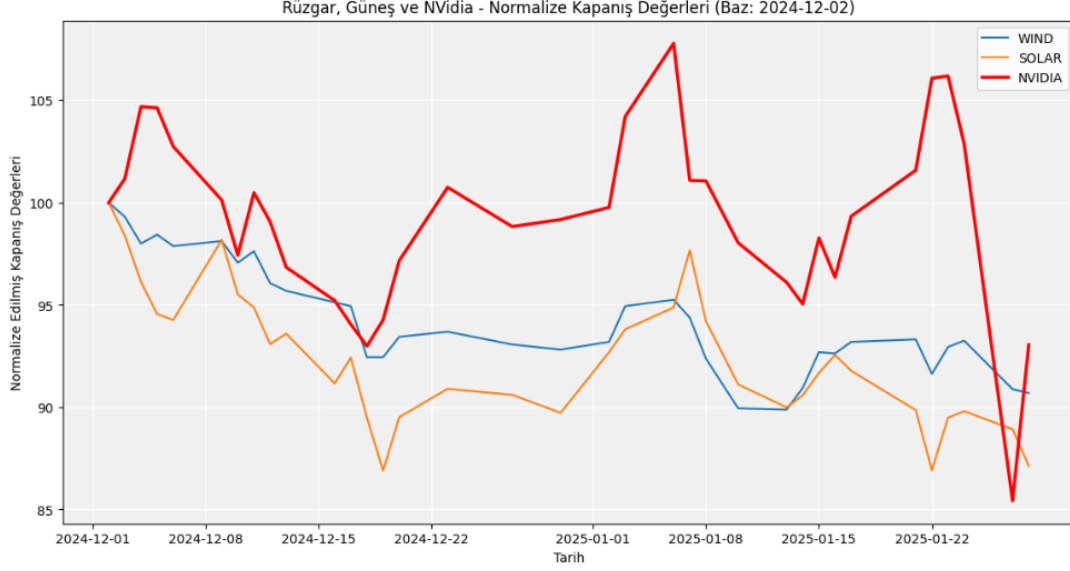
Fakat:

- Kömür, rüzgar ve güneşte NVidia kadar büyük bir artış olmamıştır.
- Aynı şekilde petrol şirketleri ve altında da büyük oynaklık artışları görülmemiştir.

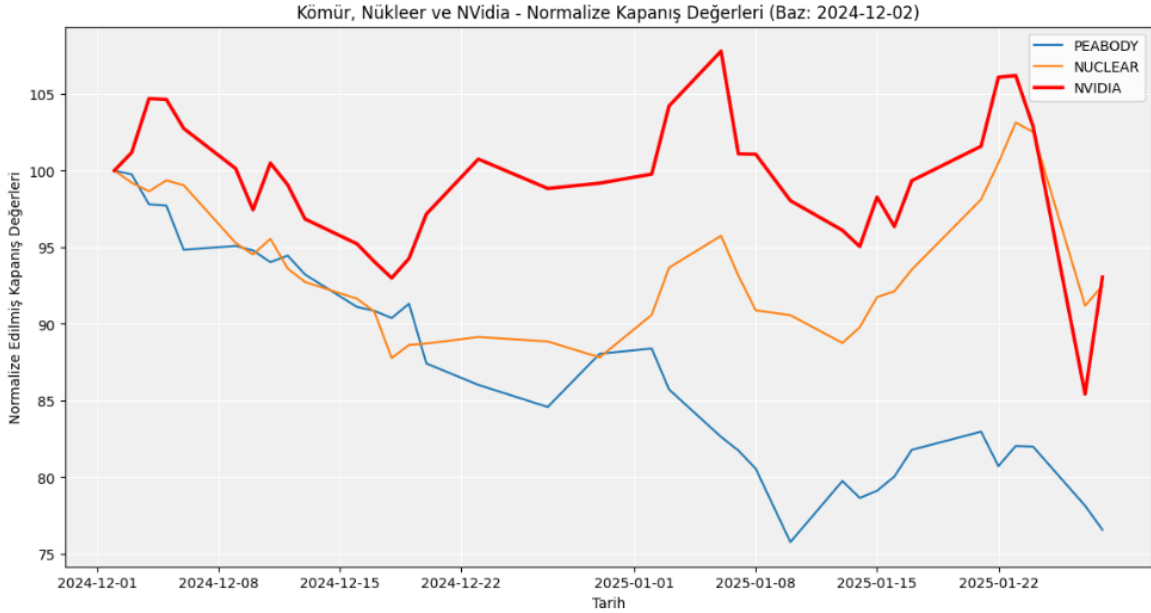
Belki ayrı ayrı yakından bakmak daha da bilgilendirici olabilir. Örneğin gaz türbini üreticilerinde düşüş neredeyse birebirdir.

Gaz türbini üreticileri aksine rüzgar ve güneş fonları (bunlar bir çok güneş ve rüzgar üreticisi hisselerinin karışımı fonlardır) çok da ekilenmiş görünmemektedir. Güneşteki düşüş zaten bir süredir devam etmektedir, rüzgarda ise zaten acı haberlerin ardı arkası kesilmemişti. Fakat NVidia düşüşüne anlamlı bir tepki görülmemektedir.

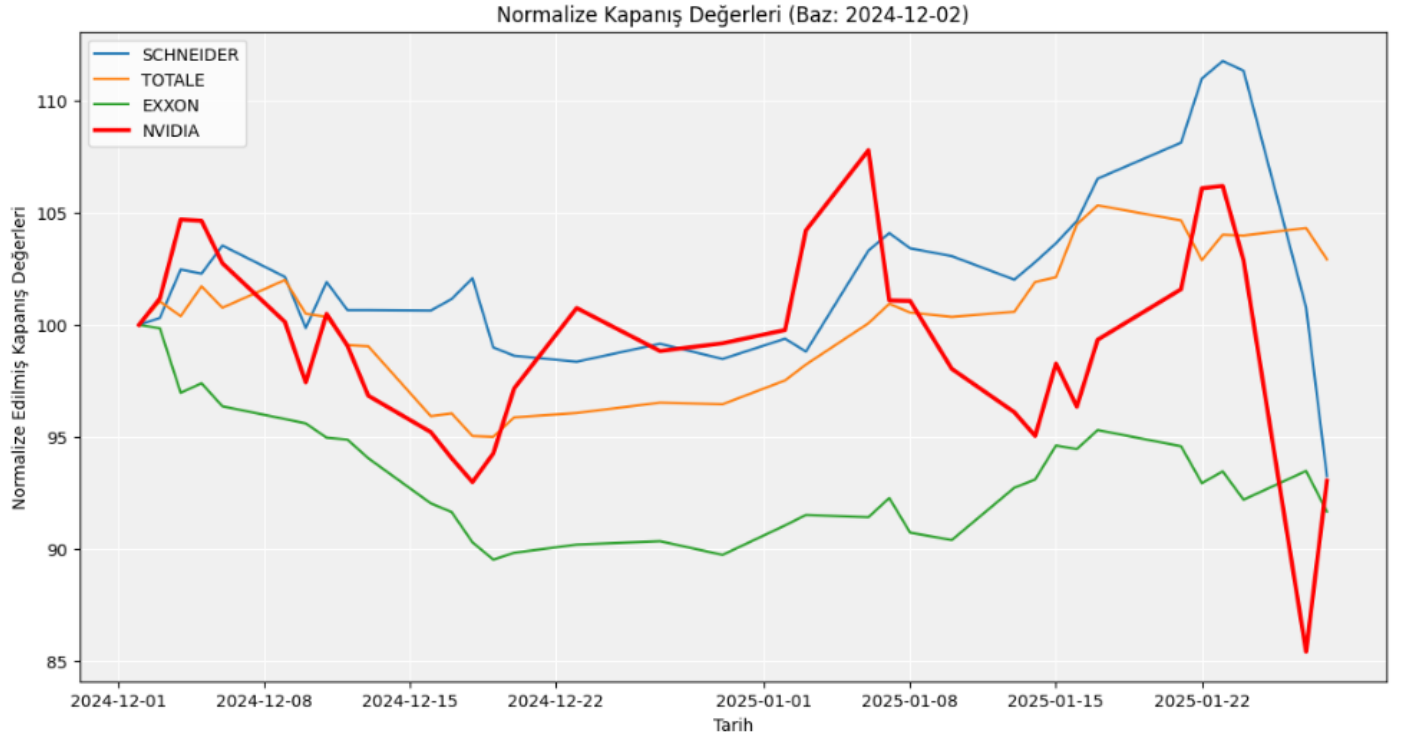

Kömür ve nükleerde ise, nükleerin durumdan çok etkilendiği, ama kömürü temsilen gösterilen Peabody'nin sorunlarının zaten devam ettiği görülmektedir. Ama nükleerin hareketi NVidia ile paraleldir.

Son bir veri olarak da Financial Times makalesinde Avrupa ve Fransa'dan Schneider ve Total'in kıyaslaması yer almaktaydı². Bunun yanına bir de büyük ABD petrol üreticisi ExxonMobil'i eklediğimizde petrol şirketlerinin de bu durumdan etkilenmediği görülmektedir. Ama Schneider ciddi manada etkilenmiştir.

² <https://www.ft.com/content/0cc897c2-e12d-4143-81ff-e56c5381a5a1>

Özet olarak bakılırsa, “yapay zeka elektrik talebini ve nükleer, gaz türbini talebini çok arttıracak” anlatısının yükselttiği fiyatlar DeepSeek’in model yaklaşımındaki verimlilik ile ciddi anlamda düşüş görmüştür. Bu da çok ilginç bir hareket olmuştur. Yapay zeka ekonomisi ile elektriğin altın çağı birbirine çok mu bağlıdır?

Bu durum elektrik talebi daha çok artacak anlatısının algoritmik kırılganlığını göstermiştir. Çünkü marjinal artışın yapay zeka ve diğer algoritmalarından, veri hizmetlerinden geleceği öngörülmüştü. Bunu da ABD’de ve Avrupa’daki elektrik şirketleri kendilerine yapılan “veri merkezi” başvurularından ortaya atmışlardı. Sonra da uluslararası raporlara konu olmuştur.

Sonunda yapay zeka hizmetleri talebi elektrik talep ve hizmetleri beklentisini arttırdığı gibi, yapay zeka hizmetleri talebinin değil, yapay zeka modellerinin daha verimli olması bu artan elektrik talep ve hizmet beklentilerini ve ilgili şirket değerlerini düşürmüştür.

Bu haftadan önce böyle bir hareket olabileceğini bilmiyorduk.